

Славен Попара
Народна библиотека Србије
Београд
slaven.popara@nb.rs

УДК: 025.031/.32:084/087
DOI: 10.7251/BSCSR1405061P

ТРИ КОРАКА ДО МЕТОДСКОГ УПУТСТВА ЗА БИБЛИОГРАФСКУ ОБРАДУ СЛИКОВНЕ ГРАЂЕ

Сажетак: ISBD(NBM) прописује каталожка правила за библиографски опис десет различитих врста некњижне грађе, што је дефинисано додатком В овог међународног стандарда за библиографски опис некњижне грађе. Пракса у обради сликовне грађе, што је усвојен термин у Народној библиотеци Србије, показала је да ISBD(NBM) стандард даје добар оквир за идентификацију и библиографски опис некњижне грађе, али велики број дилема и недоумица у библиографској обради ове врсте грађе и даље је присутан у свакодневној пракси. Сливовну грађу карактерише доминантно присуство слике у односу на текст, па је недостатак извора података тешко ускладити са принципима библиографске обраде. Усвајање посебног методског упутства за библиографску обраду сликовне грађе, усагласило би тренутно присутне, различите приступе у обради, а оним библиотекама у којима је ова врста грађе необрађена дало подстицај да почну са њеном обрадом.

Консултације и размена искустава обрађивача сликовне грађе био би први корак до израде методског упутства. Досадашња сарадња библиотекара Посебних фондова Народне библиотеке Србије и библиотекара Посебних збирки Библиотеке Матице српске у Новом Саду имала је за циљ уједначавање елемената уноса у ове две институције. Рад разматра елементе библиографске обраде за које су везане највеће недоумице. Коришћена су искуства библиографске обраде сликовне грађе у Народној библиотеци Србије, као и белешке са састанака са обрађивачима из Библиотеке Матице српске. Као пример добре праксе у раду дат је приказ упутства које је развила Конгресна библиотека у Вашингтону. Рад се бави упоредном анализом усвојених каталожких правила Конгресне библиотеке са праксом у Народној библиотеци Србије.

Формирање стручног тела састављеног од библиотекара са вишегодишњим искуством на обради сликовне грађе био би следећи потребан корак у поступку израде и усвајања методског упутства. Методско

упутство за обраду сликовне грађе би унапредило каталогизацију сликовне грађе на свим нивоима и у свим детаљима.

Овај рад има за циљ да користећи запажања из досадашње праксе у библиографској обради сликовне грађе у Народној библиотеци Србије и анализирајући упутство које се користи у Конгресној библиотеци у Вашингтону укаже на потребу израде детаљног методског упутства за библиографску обраду сликовне грађе које би унапредило каталогизацију ове врсте грађе у нашим библиотекама.

Кључне речи: ISBD(NBM) стандард, сликовна грађа, библиографски опис, методско упутство, Народна библиотека Србије, Конгресна библиотека.

Увод

Велики напредак у процесу уједначавања правила библиографског описа остварен је у протеклих неколико деценија. Пројекат Међународног стандардног библиографског описа (ISBD) започет 1969. године резултирао је усвајањем серије посебних међународних стандарда за различите врсте грађе, а развојем узајамних онлајн каталога значај стандардизације каталошких правила добио је још више на значају. Стандардизацијом и уједначавањем обухваћени су сви елементи библиографског описа, од стручне терминологије, скраћеница до типских формулација које се користе у подручју напомена.

Међународни стандард за библиографску обраду неknјижне грађе (у даљем тексту ISBD(NBM)) прописује каталошка правила за библиографски опис десет различитих врста неknјижне грађе, што је дефинисано додатком В ISBD(NBM) стандарда¹. Овим стандардом је обухваћена и сликовна грађа², а стандард дефинише редослед елемената

¹ ISBD(NBM) Međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe (Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2006), 108.

² Сливковна грађа је усвојен термин који се према договору користи као општа ознака грађе у НБС и БМС. Превод у ISBD(NBM)-у датог термина *Graphic* у српском преводу ISBD(NBM)-а из 2006. године је *Графичка грађа*.

описа и систем интерпункције у опису и за ову врсту грађе. Досадашња пракса у обради сликовне грађе у Народној библиотеци Србије показала је да ISBD(NBM) стандард даје добар оквир за идентификацију и библиографски опис некњижне грађе. Стандард није искључив, па је по потреби дозвољено користити и правила других ISBD-а, у случајевима када публикација има карактеристике описане у неком од стандарда намењених дугим врстама грађе. ISBD(NBM) формулише правила за "опис и идентификацију некњижних јединица, одређује редослед елемената описа и утврђује систем интерпункције за опис"³. Под монографским некњижним јединицама ISBD(NBM) подразумева јединице у више примерака, где су сврстани и оригинални графички листови, а које је уметник објавио у ограниченом тиражу, па иако стандардом нису обухваћена оригинална уметничка дела, наведена ограничења нису "строго дефинисана", па је у оквиру ISBD(NBM)-а и за такве јединице могуће израдити задовољавајући библиографски опис"⁴. Предвиђена је дакле и могућност "детаљне разраде"⁵ у случајевима када одредбе стандарда нису довољне да се елементи описа на адекватан начин унесу у библиографски запис. Овај рад има за циљ да користећи запажања из досадашње праксе у библиографској обради сликовне грађе у Народној библиотеци Србије и анализирајући упутство које се користи у Конгресној библиотеци у Вашингтону укаже на потребу израде детаљног методског упутства за библиографску обраду сликовне грађе које би унапредило каталогизацију ове врсте грађе у нашим библиотекама.

³ Нав. дело, 13.

⁴ Исто, 13.

⁵ Исто, 14.

Досадашњи теоријски и практичан приступ каталогизацији сликовне грађе

Ретки су у стручној литератури на српском језику радови који имају за тему практичан приступ проблемима са којима се среће каталогизатор некњижне грађе. У пионирском раду који се бави библиографском обрадом графичког материјала, који је објављен 1963. године, дата су упутства за обраду графичке грађе⁶. Аутори су приметили да се обрада ове грађе не може у потпуности подвести под правила за каталогизацију књиге, а општа правила за каталогизацију библиотечког непотпуно говоре о обради графичког материјала. Даље се каже да се Народна библиотека Србије обратила највећим домаћим и иностраним библиотекама, како би се проучила њихова искуства. У раду се под ширим појмом графичке грађе подразумевају оригиналне графике отиснуте свим графичким техникама, затим цртежи, акварели, уља итд. Помињу се и уметничке репродукције дела ликовне уметности, илустровани плакати и постери, илустровани календари, разгледнице и остала примењена графика. На основу прикупљеног материјала аутори су формулисали каталожка правила за обраду графичке грађе. Нажалост, у раду нису наведени коришћени извори, што га чини непотпуним, али показује покушај и потребу пређашњих генерација библиотекара да се установе јединствена каталожка правила за обраду сликовне грађе.

Досадашња сарадња библиотекара Посебних фондова Народне библиотеке Србије и библиотекара Посебних збирки Библиотеке Матице српске у Новом Саду имала је за циљ уједначавање елемената уноса у овим двама институцијама. Искуства библиографске обраде сликовне грађе

⁶ Драго Никчевић, Љубица Штављанин. "Прилог обради једног дела посебних фондова Народне библиотеке". Библиотекар год. 15, бр. 6 (1964): 485–498.

у Народној библиотеци Србије и Библиотеци Матице српске указују на тешкоће у идентификацији главног стварног наслова и утврђивања одговорности у великом броју случајева обраде сликовне грађе. Као општа ознака грађе усвојен је појам *сликовна грађа*, а до тада су коришћени и појмови *графичка грађа* и *визуелна грађа*. Због овог договора у раду се користи израз *сликовна грађа*, чиме је стављен акценат на чињеницу да се на овој врсти грађе садржај преноси превасходно сликом, а текст нема пресудан утицај да би се одредио садржај и предмет јединице.

Договорене су оквирне смернице за поступак при преузимању података за обраду оригиналне дводимензионалне сликовне грађе на папиру као што су оригиналне графике, цртежи и акварели, као и за штампану сликовну грађу, плакате и уметничке репродукције који садрже импресум са подацима о издавачу и штампару. Разматрани су и принципи уједначене обраде за оригиналне, или штампане фотографије, али ти закључци до сада нису уобличени у детаљно упутство које би разрешило дилеме које се појављују при каталошкој обради ове врсте грађе.

Обрада сликовне грађе у Конгресној библиотеци у Вашингтону

Приручник чији би наслов могао да се преведе као *Графички материјал: правила за опис оригиналних дела и историјских колекција* америчке ауторке Елизабет Бец⁷ усвојен је и користи се у библиотекама у САД, Великој Британији, Канади и Аустралији. Упутство је усклађено са другим издањем Англоамеричких каталошких правила

⁷ Elisabeth W. Betz. *Graphic Materials: Describing Original Items and Historical Collections* (Washington, DC: Library of Congress, 1982.) <http://www.loc.gov/rr/print/gm/GraMatWP8.pdf> (преузето 13. 4. 2013) Такође доступно и у штампаном облику.

(*Anglo-American Cataloguing Rules (AACR 2)*), где се у поглављу 8 дефинише обрада аудиовизуелне грађе и дефинишу правила за различите типове сликовне грађе: оригиналну графику, оригиналне цртеже и слике на папиру, илустроване плакате и постере, стрип табле, дагеротипије, фотографије и негативе. Приручник не само да побољшава оригинална правила из поглавља 8, *AACR 2*, већ и одступа од тих правила у неколико случајева у настојању да испуни услове за каталогизацију оригиналних графичких материјала. Настао је из потребе која се појавила у каталожској пракси да се израде посебни приручници који се баве специјализованим материјалима који нису у потпуности покривени другим издањем *AACR-a*. Каталогски опис монографских публикација заснива се на преузимању података са јединице у изворном облику. Сврха правила је да се успостави конвенција за доследно представљање каталожских података.⁸

Правила у овом приручнику обухватају опис графичког материјала свих врста. Обухваћени су оригинали и репродукције, графикони, фотографије, технички цртежи или грађа која се користи уз помоћ одговарајућих уређаја као што су дијафилмови, дијапозитиви, фотонегативи и слично.

Шема уноса података према пољима за објављене публикације и необјављене јединице која је представљена у приручнику Конгресне библиотеке приказује разлику у уносу потребних података који се односе на подручја издавања и материјалног описа.⁹ Код необјављеног материјала, уноси се само година настанка дела. Необјављени материјал су оригинални цртежи, акварели, графика штампана у нумерисаном уметниковом тиражу док за штампану сли-

⁸ Нав. дело, 4.

⁹ Нав. дело, 12.

ковна грађа из главног извора података уносимо све прописане податке за подручје издавања.

Необјављени материјал:

Наслов [Општа ознака грађе] = Упоредни стварни наслов : поднаслов / Први податак о одговорности ; сваки следећи податак о одговорности. – Година настанка дела. – Податак о обиму јединице или колекције : друге материјалне појединости ; димензије. – (Наслов издавачке целине = Упоредни наслов издавачке целине, нумерације у оквиру серије). – Напомене.

Објављен материјал:

Наслов [Општа ознака грађе] = Упоредни стварни наслов : поднаслов / први податак о одговорности ; сваки следећи податак о одговорности. – Прво место издања : издавач, година издавања. – Податак о опсегу јединице : друге материјалне појединости ; димензије. – (Наслов издавачке целине = Упоредни наслов издавачке целине, нумерације у оквиру серије). – Напомене.

Главни извор података

Коришћење *главног извора података* код некњижне грађе, за разлику од *прописаног извора података* код монографских публикација омогућава каталогизатору да у оквиру стандарда изабере текстуалне податке са читаве јединице.

Појам "прописани извор информација" који се користе у каталогизацији монографских публикација је замењен појмом "главни извор информација", који је прописан у ISBD(NBM)-у. Приручник Конгресне библиотеке додат-

ним упутствима допуњује стандард за потребе обраде сликовног материјала који нема текста, или садржи текст који само делимично може да се употреби као извор података за каталошки опис. Циљ је да се што више ублажи субјективни приступ при превођењу слике у вербални језик, а унос тако добијених података и каталошки опис уједначи и стандардизује. Правила су прилагођена како би се добио задовољавајући каталошки запис за ову врсту грађе, а проширене су и могућности коришћења извора података.

За јединице сликовне грађе, као главни извор података, може се поред штампаног користити и руком писан текст дат од стране аутора или колективног тела, а који се налази на јединици или на извору који је везан за њу. Када се не може утврдити да ли одговорност за текст на јединици припада аутору јединице, а ауторство може имати и колективно тело, користе се информације из следећих извора, према редоследу приоритета:

А) текст са јединице или са извора везаног за њу који није одговорност аутора или колективног тела.

Б) референтни извори, као што су објављени описи у релевантним монографијама, аукцијским и изложбеним каталогима.

В) било који извор који садржи податке о јединици укључујући необјављене информације. Подаци који описују главни извор уносе се у подручје напомена.

Подаци ван главног извора података који се користе у подручју 1 (подручје стварног наслова и података о одговорности), 2 (подручје издања) и 4 (подручје издавања), стављају се у угласту заграду, а информација о извору се уноси у напомену.

Подаци за подручје 7 (напомене) не стављају се у угласту заграду.

Примери

Примери из праксе каталожке обраде сликовне грађе у Народној библиотеци Србије показују у великој мери сличан приступ ономе који је препоручен правилима Конгресне библиотеке у Вашингтону.

Стварни наслов и подаци о одговорности

Наслов се преузима из главног извора информација у складу са детаљно разрађеним и прилагођеним правилима за ову врсту грађе. Приручник детаљно прописује начин преузимања наслова у складу са принципом главног извора података, а у пракси се срећу следећи случајеви карактеристични за сликовну грађу:

Када наслов непрецизно или неадекватно описује садржај јединице, у подручју напомена се уноси слободно формиран опис садржаја јединице¹⁰.

¹⁰ Нав. дело, 19

- Naslov** Aqueduct near Belgrade [Slikovna građa]
- Vrsta/
sadržaj** grafika
- Jezik** engleski
- Izdavanje i
proizvodnja** [London] : R. Bowyer, 1809
- Fizički opis** 1 grafički otisak : litografija, u boji ; 34 x 49 cm
- Napomene** Dimenzije prikaza 23 x 32 cm
- Predmetne
odrednice** Istanbul - 19v - Grafike
- UDK** 628.143(560)"18"(084)
76.047(560)"18"(084)
- URL** <http://www.digital.nbs.bg.ac.yu/direct.php?sign=GR-0786>

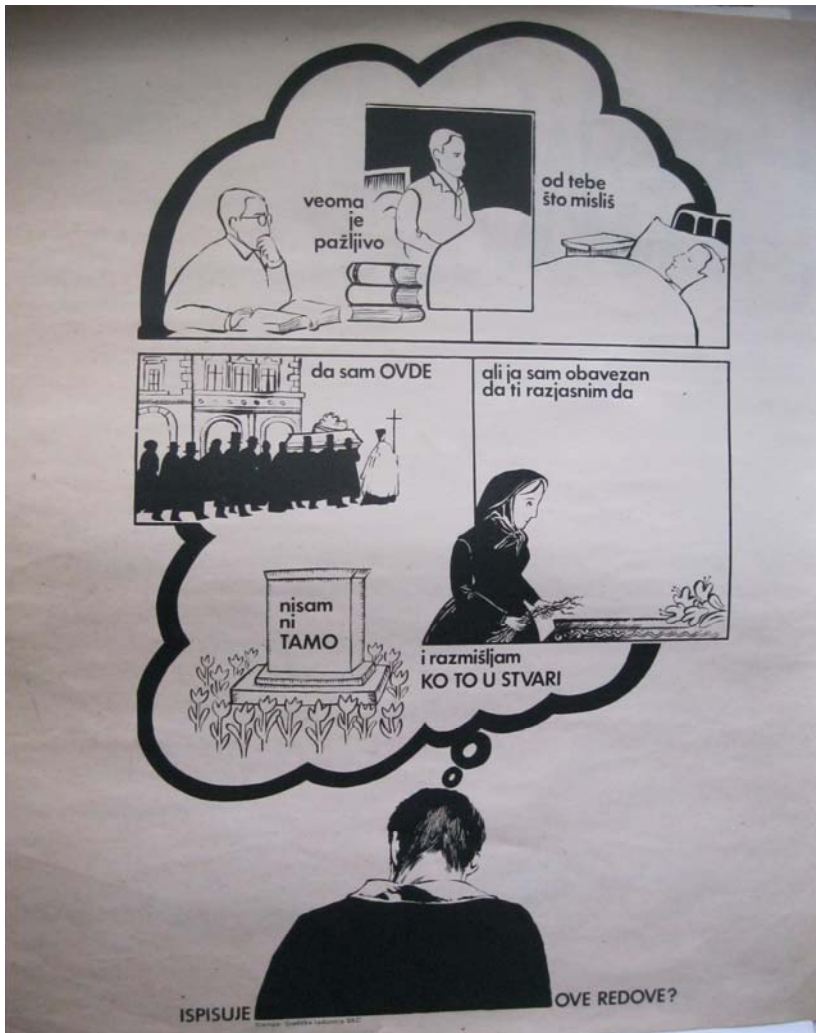
Rezime Grupa ljudi na obali reke preko koje prelazi akvadukt. Ispod akvadukta prolazi put, kojim se kreću dve volovske zaprege. Panorama je prikaz mesta Beograd koje se nalazi u blizini Istanbula¹¹.

COBISS.SR 154580743
-ID

Почетне речи текста на јединици се користе као стварни наслов када је то једини извор података¹².

¹¹ Не ради се о престоници Србије, већ о месту у близини Истамбула које су основали српски заробљеници после пада Београда 1521.

¹² Нав. дело, 17

Наслов

Veoma je pažljivo od tebe što misliš ... ko to u stvari ispisuje ove redove? [Slikovna građa]

Врста/садржај

графика

Језик

српски

Издавање и производња	[Beograd : SKC., oko 1980] (Beograd : Grafička radionica SKC)
Физички опис	1 plakat : sito štampa, crno-belo ; 68 x 60 cm
Садржај	Plakat sadrži strip tablu. Na sredini dole nalazi se čovek okrenut leđima. Oblak iznad njega prikazuje njegovo razmišljanje u šest slika i sadrži sledeći tekst: "Veoma je pažljivo od tebe što misliš, ali ja sam obavezan da ti razjasnim da nisam ni tamo i razmišljam ko to u stvari ispisuje ove redove?".
УДК	766.2(497.11)(084.5)
COBISS.SR-ID	107027212

Када нема текста на јединици и наслов се не може преузети из извора ван јединице која се обрађује, потребно је креирати наслов на језику и писму агенције која израђује каталошки запис. Наслов треба да буде описан и кратак а потребно и стављен у угласте заграде¹³.

Стандард прописује да се у пољима 1, 2, 4 и 6 користе језик и писмо јединице, пошто се подаци за ова поља преузимају са саме јединице, ако је то могуће. Поља 5, 7 и 8 су на језику и писму библиографске агенције. У случајевима када је јединица без текста најлогичније је решење да се каталошка обрада уради на језику и писму библиографске агенције.

¹³ Нав. дело, 20.

Наслов	[Сузан Вега] [Сликовна грађа]
Врста/садржај	графика
Језик	српски
Издавање и производња	[Београд : СКЦ., око 1980] (Београд : Графичка радионица СКЦ)

Физички опис	1 плакат : сито штампа, црно-бело ; 77 x 71 cm
Напомене	Насл. дао каталогизатор
Предметне одреднице	Вега, Сузан (1959-) - Плакати
УДК	78.011.26:929 Вега С.(084.5) 766.2(497.11)
COBISS.SR-ID	107037452

Приручник прописује правила и за збирну обраду, на тај начин што се креира кратак описни наслов у који може да се укључи име аутора, колективног тела, или колекционара¹⁴.

Аутор	Руменчић, Драган
Наслов	[Карикатуре Драгана Руменчића] [Сликовна грађа]
Врста/садржај	уметничка збирка
Језик	српски
Година	198-?
Издавање и производња	[198-?]
Физички опис	[6] цртежа : туш, црно-бело ; 25 x 36 cm i мање
Напомене	Насл. дао каталогизатор.
Садржај	Пао је још један предлог о извозу... ; Илустрација за Ристу Бајалски ; Сваки дан свеже цене ; Опет се издвајаш из колектива?! ; После емисије ... ; После састанка

¹⁴ Нав. дело, 20.

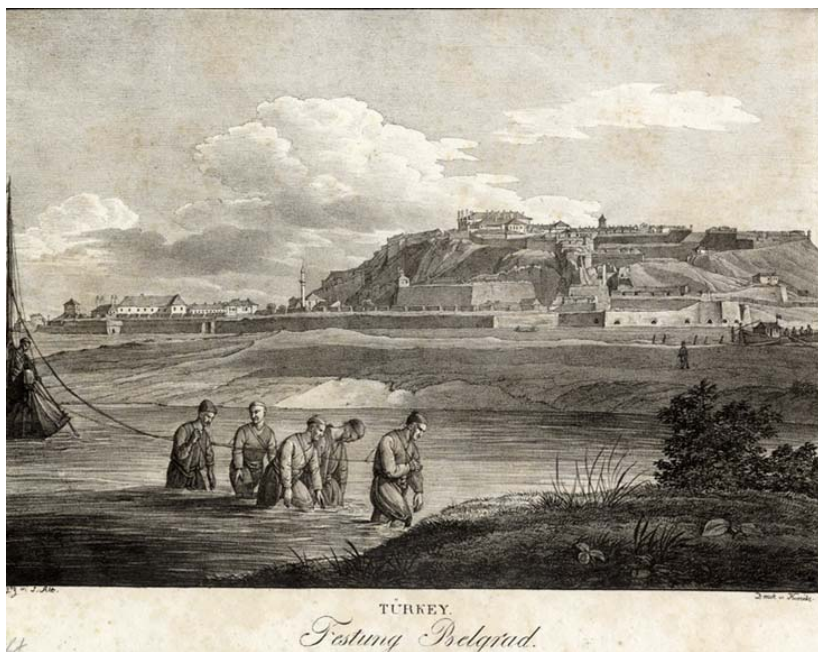
Предметне одреднице	Руменчић, Драган - Карикатуре
УДК	741.5(497.11)"19"(084.11) 741.5 Руменчић Д.(084.1)
COBISS.SR-ID	205086476

Детаљи о садржају, обиму, природи, контексту материјала могу бити у потпуности унети у подручје напомена. У опису се може дати садржај јединице, као и укључити податке о садржају као што су подаци о представљеним особама, догађајима, објектима и географским локацијама.

Подаци о одговорности који се односе на особе или колективно тело чији се интелектуални садржај налази на јединици преузимају се са главног извора информација. Код ове врсте грађе то су сликари, илустратори, дизајнери, фотографи, графичари, а одговорност може да се односи на колективно тело.

Када постоје два или више података о одговорности уносе се према редоследу приказаном на јединици¹⁵.

¹⁵ Нав. дело, 25.

Аутор	Alt, Jakob von, 1789-1872
Наслов	Festung Belgrad [Сликовна гра- ђа] : Tūrkey / gez. v. J. Alt ; druck v. Kunike
Врста/садржај	графика
Језик	немачки
Издавање и производња	[Wien : A. Kunicke, ca 1826]
Остали аутори	Kunike, Adolf, 1777-1838
Физички опис	1 граfiчки лист : литографија, црно- бело ; 42 x 57 cm
Напомене	Dimenzije prikaza: 26 x 36 cm
Предметне одреднице	Београд - 19 в - Графике
УДК	76.047(497.11 Београд)"18"(084)

Резиме

U prvom planu pet osoba do kole-na u vodi vuku čamac sa malim jarbolom. Na suprotnoj obali beogradska tvrđava.

COBISS.SR-ID

133676044

Подаци о издавању

Подаци о издавању се преузимају са публикације, али је то за ову врсту грађе прилично редак случај. На 1574 плаката од 3335, колико их је укупно обрађено у електронском каталогу НБС, подаци о месту издања нису наведени на плакату, што чини 47%, док за чак 80% плаката нема података о издавачу, или у бројкама на 2777 од 3335 наслова плаката. Име штампара и место штампања, такође у великом проценту обрађених плаката, није наведено у библиографском опису. Однос је 1854 од 3335 за име штампара и 1915 од 3335 за место штампара. Из ових података може се видети да приликом обраде ове врсте грађе постоји велики удео информација до којих обрађивач долази из извора ван саме јединице.

Приликом обраде необјављене грађе уноси се само година настанка дела. Није потребно уносити скраћенице за непознато место издавања и непознато име издавача¹⁶.

¹⁶ Нав дело, 39.

Аутор	Ивановић, Љубомир
Наслов	Стара воденица [Сликовна грађа] / Љубомир Ивановић
Врста/садржај	графика
Језик	српски
Издавање и производња	1937
Физички опис	1 цртеж : графитна оловка, црно-бело; 26 x 37 cm
Напомене	
УДК	74.047(497.11)(084)
Резиме	Приказ старе дрвене воденице. Ритмички и тонски богата шрафура гради истанчан однос планова композиције.
COBISS.SR-ID	12439886

Када није познато име издавача, али је наведено име штампара, име штампара ће бити наведено као еквивалент издавачу.

Када се јединица чува савијена, дају се димензије расплопљеног листа, а додају се димензије када је јединица савијена.

1 графички лист ; дрворез, црно-бело ; 36 x 63 cm савијено на 10 x 20 cm.

Напомене

У подручје напомена могу се унети следећи подаци:

- варијантни наслови, при чему ће бити наведено и место на јединици, са које је податак преузет.
- подаци о одговорности који нису евидентирани у подручју стварног наслова и података о одговорности,
- имена особа или колективних тела повезаних са материјалом, ако нису већ именовани у опису. Као пример може послужити обрада филмских плаката, где у напомену можемо унети имена глумаца, режисера и других особа чија се имена појављују на публикацији.
- напомена о атрибуцији треба да садржи извор на основу кога је извршена, с тим што се несигурна атрибуција не уноси у подручје стварног наслова и одговорности.
- када је јединица која се обрађује била део објављене заједничке целине која је имала заједнички стварни наслов, наводи се податак који показује однос према већој јединици.
- када је потребно да каталогизатор у напомену унесе опис који садржај слике преноси у вербални језик.

Методско упутство за обраду сликовне грађе

ISBD(NBM) прописује библиографска правила за веома разноврсну некњижну грађу. Сливовна грађа, графичка грађа и визуелна грађа су термини који се користи за библиотечку грађу чија је главна особина то што за свој садржај има "дводимензионалну слику (или скуп слика) која је у свом оригиналном облику произведена техникама као што су цртање, сликање или фотографисање". Ова грађа се појављује у форми блока, листа, зидне табеле, карте, слике што значи да је садржај штампан или руком рађен, најчешће на једној страни површине листа папира или неког другог материјала на коме се библиотечка грађа појављује. Сливовну грађу карактерише доминантно присуство слике у односу на текст, па се код великог броја библиотечких јединица некњижне грађе срећемо са недостатком извора података. Сливовна грађа интелектуални и уметнички садржај преноси сликовним језиком, за разлику од монографских публикација чији се садржај преноси вербалним језиком. Правила библиографске обраде монографских публикација заснована је на принципима преузимања података из текстуалних извора, што је тешко применити у библиографској обради сликовне грађе. Усвајање посебног методског упутства за библиографску обраду сликовне грађе усагласило би тренутно присутне различите приступе у обради, а оним библиотекама у којима је ова врста грађе необрађена дало подстицај да почну са њеном обрадом.

Комисија за израду методског упутства за обраду сликовне грађе требало би да обрати пажњу на следеће услове:

- прати прописану интерпункцију која претходи или затвара елементе уноса задате Међународним стандардним библиографским описом за некњижну грађу ISBD(NBM),

- правила за опис сликовне грађе креирана су тако да се елементи описа уносе у једнаком редоследу са структуром ISBD(NBM),
- ISBD(NBM) допушта да се “за различите намене израде каталошки описи јединица које нису обухваћене његовим назначеним опсегом”, наведеним у додатку В,
- ISBD(NBM) дозвољава “деталну разраду”, па Методско упутство није у колизији са ISBD(NBM)-ом, већ се ослања на њега,
- методско упутство не замењује ISBD(NBM). Правила дата ISBD(NBM)-ом прецизније се разрађују и дају се упутства за њихову примену.

Методско упутство разрађује она правила и елементе уноса који се примењују приликом каталошке обраде сликовне грађе. Формирање стручног тела састављеног од библиотекара са вишегодишњим искуством на обради сликовне грађе био би следећи потребан корак. Ова комисија би радила на усвајању свеобухватног методског упутства за обраду сликовне грађе. Методско упутство израђено по редоследу уноса по ISBD(NBM) стандарду којим би се утврдили принципи обраде и поступци у свим детаљима каталошке обраде сликовне грађе и које би у што већој мери разјаснило дилеме присутне у библиографској обради сликовне грађе.

Литература

1. ISBD(NBM) Међународни стандардни библиографски опис неknjižне грађе (Београд: Народна библиотека Србије, 2006)
2. Међународни стандардни библиографски опис монографских публикација (Београд: Народна библиотека Србије, 2004)

3. Elisabeth W. Betz. *Graphic Materials: Describing Original Items and Historical Collections* (Washington, DC: Library of Congress, 1982)
<http://www.loc.gov/rr/print/gm/GraMatWP8.pdf> (преузето 13. 4. 2013) Такође доступно и у штампаном облику
4. Драго Никчевић, Љубица Штавлјанин. "Прилог обради једног дела посебних фондова Народне библиотеке". Библиотекар год. 15, бр. 6 (1964): 485-498.

Three Steps to methodological guidelines for bibliographic procession of pictorial material

Summary: ISBD (NBM) gives rules for bibliographic description of ten different types of non-print materials, as defined in Annex V of the international standards for bibliographic description of non-print materials. The practice in the cataloguing of pictorial material, which is a term adopted in the National Library of Serbia, showed that ISBD (NBM) standard provides a good framework for identifying and bibliographic description of non-print materials, but a number of dilemmas and concerns in bibliographic cataloguing of this type of material is still present in everyday practice. Pictorial material is characterized by the dominant presence of the image over the text, and the lack of data is hard to adjust with the principles of bibliographic processing. Adopting special methodological guidelines for bibliographic processing of pictorial material, would immediately adjust present, different approaches in processing, and those libraries in which this type of material is not catalogued would be given stimulus to begin with its procession.

Consultations and exchange of experience of processors of pictorial material would be a first step to the development of methodological guidelines. Previous cooperation of librarians in special funds of National Library of Serbia and librarians in special collections in Library of Matica Srpska, Novi Sad had the aim to harmonize entering the elements into these two institutions. The work discusses the elements of bibliographic processing that are related to biggest concerns. Experiences of bibliographic processing of pictorial material in the National Library of Serbia are used, as well as notes from meetings with processors from Library of Matica Srpska. As an example of good practice the paper presents the guidelines developed by the Library of Congress in Washington. The work deals with the comparative analysis of the adopted rules of cataloguing in the Library of Congress with the practice in the National Library of Serbia.

Forming a professional body composed of librarians with many years of experience in the processing of pictorial material would be the next necessary step in the process of drafting and adopting the methodological instructions. Methodical instructions for processing pictorial material would improve cataloging pictorial material at all levels and in all its details.

This paper aims to, using observations from the current practice in the bibliographic processing of pictorial material in the National Library of Serbia and analyzing the guidelines that are used in the Library of Congress in Washington, indicate the necessity of making a detailed methodological guideline for bibliographic processing of pictorial material that would improve the cataloging of this type of material in our libraries.

Key words: ISBN (NBM) standard, pictorial material, bibliographic description, methodical guidelines, National Library of Serbia, Library of Congress.

Биографија

Славен Попара, виши библиотекар, водитељ Графичке збирке Народне библиотеке Србије. Дипломирао на Одељењу за историју уметности, Филозофског факултета у Београду. Запослен у НБС од 1990. године. Од 2004. у Народној библиотеци Србије води Графичку збирку у оквиру Одељења посебних фондова. Одржао више предавања/семинара из образовне понуде НБС на тему *Библиографска обрада сликовне грађе по ISBD(NBM)*.